

ARNHEMISCHE SCOURANT.

De prijs der Advertentiën is, van een tot regels, f1,00, en voor elken regel daarboven 50 centen, behalve 35 centen zegelrecht, voor elke plaatsing.

DINGSDAG 21 APRIL.

De prijs der Advertentiën is, van een tot regels, f1,00, en voor elken regel daarboven 50 centen, behalve 35 centen zegelrecht, voor elke plaatsing.

Stuksgewijze behandeling van het Wetboek van Strafrecht.

Onder de tegenwoordigheid in dit jaar geroepen tot het, zoo mogelijk, tot stand brengen van het eerste boek van het Wetboek van Strafrecht. Op weinig punten heeft men zoo zeer de ondervinding van andere volken kunnen toetsen als op dit punt: menigvuldige pogingen zijn in den loop dezer eeuw door verschillende volken aangewend, om een goed wetboek van strafrecht te maken: velen zijn met een goed gevolg beëindigd.

Heeft de regering van die voorbeelden veel getrokken? heeft zij getoetst, het belang der zaak in te zien en daarnaar gedragen? Wanneer men rekent, dat er een en dertig jaren na de invoering der grondwet verlopen zijn en de Kamer nu nog slechts over het

regering zich overhaast heeft. Beantwoordt de uitkomst aan de lange overlegging. Men heeft slechts de memorie van toelichting, tot het nu aangeboden eerste boek behorende, in te zien, om zich te overtuigen, dat, hoeveel talent de heer den heer VAN CAMPENS NIEUWLAND ook geschonken moge hebben, Zijne Excellentie het beneden zich heeft, daarvan iets aan het licht te brengen. Men heeft slechts de memorie van toelichting te wezen van het hoogste gewigt, de bewijzen te dragen, dat men zijn onderwerp van iedere zijde bezien had, dat hij op eene heldere en juiste wijze de zaak had opgegrift. Die memorie moet een stuk moeten wezen, waardoor de minister — hij had daarvan elders de voorbeelden kunnen vinden — zich eenen naam gemaakt had, en waarvan men vroeger later, met achting spreken zou. Zij had zoodanig moeten zijn, dat men bij de uitlegging van het wetboek haar immer meende te moeten raadplegen.

En wat heeft men aan de Kamer voorgedragen? Stordig en onbeduidend als die het meestal uit de handen onzer minister komt, is deze memorie van toelichting eene der sloomsten en onbeduidendsten. Men vraagt gronden, redenen, en vindt gewoontijk niets, dan dat de regering zich niet van de noodzakelijkheid van eenige voorgestelde verandering heeft

kunnen overtuigen, dat de regering het gevoelen der Kamer op dit of dat punt niet deelt, enz. Of de zaak nu een belangrijk onderwerp als het wetboek van strafrecht af. Aan de Kamer, die dikwerf op gelijke wijs handelt, mogen zulke ongemotiveerde uitspraken voldoende voorkomen. — niemand, dien de zaak ter hant gaat, zal kunnen hopen er zich over te bedroeven.

Hoe weinig het den minister van justitie ernst is met de zaak, en hoe weinig belangstelling zij hem schijnt in te bezemen, blijkt het best daaruit, dat men ook nu weder niets dan het eerste boek heeft aangeboden. Hoe nadeelig zulk eene stuksgewijze behandeling op het wetboek terugwerken moet, laat zich van zelf genoeg begrijpen. Een wetboek moet de uitdrukking wezen van eene gedachte; dit is onmogelijk, waar men het niet in eens ontwerpt en behandelt. Een stelsel is een geheel, en moet in zijn geheel overzien worden. Heeft de minister dus het gansche wetboek niet gereed, zoo moet hij met een ontwerp voor den dag komen, het wetboek niet achterlaten, maar nu eens aangevat wordt, dan weder opgeschort blijft, zal men de horten en stooten ook in het werk kunnen zien. En heeft de minister het afgemaakt, waarom het dan niet aangeboden?

Zulks eene stuksgewijze behandeling verbreekt, zelfs waar een persoon er de ontwerper van is, de éénheid, geeft tot herhalingen, tot onzekerheid, soms tot tegenspraak aanleiding; hoe veel meer moet dit het geval wezen, wanneer een later ontwerp in de zaak zal moeten opvatten, door eenen vroegeren aangevangen? Zal deze zich zoo geheel verpluizen kunnen in de zienswijze en den gedachten-gang van zijnen voorganger? Zal deze de beginselen van dezen moeten toepassen, ook waar zij met zijne overtuiging strijden? En dat die vrees niet ijdel is, bewijst de geschiedenis van datzelfde strafwetboek. Onder het ministerie van den heer VAN MAANEN werd een eerste boek aangenomen; de heer VAN HALL meende het te moeten herzien, eermens voortgang met er de overige op te laten volgen; en nu komt de heer DE JONGE weder met eene nieuwe proef. Welke zekerheid heeft hij, dat zijn minister-leven lang genoeg zal duren om hem te vergunnen het geheele wetboek af te maken? Droeg hij een geheel wetboek voor, — hij mocht verwachten, eindelijk, aan deze zaak een einde te maken. Maar door op die wijze enkel brokken van een wetboek voor te stellen en te doen aannemen, kan hij noch hopen dat een schoon en juist geveerdredigd geheel aan de nakomelingschap een bewijs over te laten van het talent, dat de Hentel hem schreef,

noch zelfs een einde van de zaak, hoe dan ook, verwachten. Door het strafwetboek aldus bij gedeelten te behandelen, kan de wetgevende magt nog wel eene gansche eeuw bezig wezen met eerste boeken te arresteren en zelfs te publiceren, zonder dat immer een wetboek tot stand komt: want bij en door het voorstellen van een tweede boek heeft men gelegenheid de gebreken van het eerste in te zien — en nu zou het toch verkeerd zijn, dit niet eerst van die gebreken te zuiveren. Zoo doende blijft men altijd beschavende en verbeterende, zonder dat wij immer een strafwetboek krijgen, maar altijd geplaagd blijven door het slechtste der fransche wetboeken, verergerd door eenige provisionele bepalingen, welke reeds meer dan een derde eener eeuw zich in haren provisionelen toestand verheffen, en door latere allezins verbetering behoevende wetten.

De Tweede Kamer heeft vroeger meermalen met regt er op aangedrongen, dat men het gansche wetboek op eens zoude aanbieden. Het wate met hato gewone consequentie er niet hetgeen vroeger volkomen overeen te brengen, wanneer zij, niettegenstaande men dien eisch niet ingewilligd heeft, echter het eerste boek aannam. Zij zou aldus uitnemend zorgen, dat zij ook in het vervolg wat te doen bleef hebben, zich daarom waarschijnlijken weg tot eene latere nieuwe herziening willen openhouden.

Buitenlandsche berichten.

GALLICIE.

Lemberg, 8 april. Van alle zijden, met name uit het Jaslauer district, ontvingen wij de verontwaardigde berichten, dat zich eene groote oproerigheid van de gemeederen meester maakte. Het was daar het niet meer de kwestie is van eenige kleine hagen, maar van eenen burgeroorlog, welke zoodat krachtige en spoedige hulp de bereiking der provincie dreigt te maken de nooden. De boeren zijn op nieuw opgestaan; zij worden nu maanden, vereenigen zich in troepen van 5 tot 6,000 man en moeten bij Jaslau, het hoofdquartier, aanval afdwingen. Het kon niet anders, reeds bevestigde berichten hebben doen ontgaan. Wel is waar, werden zij door het vuur der soldaten uiteengejaagd en in de bosschen verstrooid, maar zij verwoestten alles wat in hunnen weg lag, dorpen, riddersgoederen, enz. Eene niet minder verontwaardigde gisting heerscht hier te Lemberg: de goede vrijdag wordt opdoemt als de dag der bestijning, en de zaterdag als de dag der weder-opstanding. Op deze dagen zal niet enkel Lemberg aan de vliet haaken in brand gestoken en er aantang gemaakt worden met de slagting der christenlieden, geheel Gallicië zal niet anders dan in een slag van zijne vijanden opdoen — de dinsten van den adel, zoo luidt het gerucht. Hopen wij, dat het gerucht wordt. Eene andere wijziging, welke zich hier voordoet, is de bepaling, dat er althans wat is van de zaak.

OOSTENRIJK.

Voor eenige weken deden wij de aankomst van eenen fading met koopwaren, welke nu is er weer eene, bestemd voor de hant van de Comp. alhier, uit Hamburg, 1000 dagen, enz. Dit is nu het laatste bericht uit die oorden, hier aangekomen, en wij

nog kort geleden, ter bekoming van indische en chinesche waren naar tuschen-plaatsen verwezen werden, en aldus de winst steeds met anderen deelen moesten. Wij hopen, dat deze gunstige uitkomst onze ondernemende reeders en kooplieden tot verdere operatiën aanmoedigen en de tijd niet ver meer afzijn moge, dat reizen naar Indië hier eene even gewone zaak als naar Amerika zijn zullen, met welk werelddeel wij thans een zoo levendig en geregeld verkeer onderhouden.

ZWITSERLAND.

Bern. Het ontwerp van wetgeving, vervaardigd door de commissie tot redactie, behelst de volgende hoofdpunten: 1o. grondvergaderingen; alle eeregerechtigde (ehrenfähige) burgers van het kanton, welke hun 22ste jaar hebben vervuld, zoo mede alle in het kanton wonende eeregerechtigde zwitsersche (Schweizer) burgers zijn stemgerechtigd. 2o. een groote raad; tot dezeren zijn verkiesbaar alle stemgerechtigde burgers, welke 25 jaren oud zijn; uitgesloten daarvan zijn al de bezoldigde ambtenaren des staats; vernieuwing alle 2 of 3 jaren. Bevoegdheid der grondvergaderingen tot het ontslaan van leden des grooten raads, tegen welke de volksmeening gestemd is. 3o. een regeringsraad uit 9 leden; 4o. de titel *Schultheiss, schout*, en »Landammann» vervangen door »president»; de ambtsduur van de regeringsstedehouders met meerdere bevoegdheid en door ambts-raden bestuurd; 5o. verdeling van het kanton in 3 districten met vrederegters en vrede geregten, ieder uit eenen vrederegter, twee assistenten en twee plaatsvervangers bestaande. Verkiezing voor vier jaren. De vrederegters zijn belast met de instructie der civiele gedingen, welke voor het districts-gericht aanhangig worden gemaakt en beslissen in kleine zaken en geringe overtredingen. De vrede geregten oordeelen over civiele kwestien tot op 100 of 150 franken en over grootere misdrijven. 6o. het kanton erlangt 5 districts geregten, ieder uit vijf vrederegters des geregts-districts en 2 plaatsvervangers bestaande, vervolgens 4 criminele rechtbanken, ieder uit 7 leden en 2 plaatsvervangers. 7o. voor het geheele kanton een hof van appel, uit 7 leden, en wijders een hof van cassatie, uit 5 leden zamengesteld. Verkiezing voor 8 jaren. 8o. openbare en mondelinge procedure (echter geene jury); 9o. de staatslasten te verdeelen naar gelang van inkomsten en vermogen. 10o. de eigendom gewaarborgd; 11o. afschaffing der intree- en niet-burger-gelden, (*Einzugs- und Hinter-satz-gelder* (1)); 12o. wet op de verantwoordelijkheid.

PRUISSEN.

Berlijn, 15 april. Gisteren avond te 11 ure overleed alhier Hare Koninklijke Hoogheid prinses *Maria Anna*, gemalin van prins *Wilhelm van Pruisen*, geboren prinses van *Hessen*, enz. in den ouderdom van 57 jaren.

BEIJEREN.

Uit Beieren, 15 april. Onze afgevaardigden, welke de paaschvacantie in den schoot hunner families doorbrachten, hebben huone haardsteden weder verlaten, en morgen de zittingen der Kamer weder aanvangen. De landdag zal niterlijk tot aan het einde van mei duren, ofschoon men betwijfelt, of de werkzaamheden tegen dien tijd wel allen zullen afgelopen zijn. De regering maakte spoed en zoo zal menig voorstel, even als hij den jongsten landdag, ook dijsmaal in den schoot der commissiën blijven rusten. Onze afgevaardigden hebben het, intusschen, niet verheeld, dat er voor eene verandering in het tegenwoordig regerings-stelsel vooreerst geene hoop bestaat. Sedert het den minister von *Abel* gelukt is, de meerderheid der oppositie in eene meerderheid ter gunste der regering te hervormen, is de tegenwoordige orde van zaken meer dan ooit op vasten grond gevestigd. Men zal voortaan zekerlijk wat omsigtiger te werk gaan en zoodoende alle verdere bezwaren moeilijik maken door het daarvoor te vorderen bewijs. Het publiek verkeert ter zake der wending, welke de landdag genomen heeft, in eene zeer droevige, schier troosteloze stemming, welke zich dikwerf genoeg op eene eene zeer gevoelige wijze tegen de standen lucht geeft. Welke resultaten de tegenwoordige landdag voor de materiele belangen opleveren, zullen wij eerst uit het verslag van den landdag vernemen. Bilyk is, echter, het afkeurend oordeel daarover, dat de standen groote sommen toestemden, zonder gelijk van een voorstel voorgesteld werd, vooraf beslissen om te dringen op openingen omtrent de aanwending der tot duister toegestane gelden. De regering, welke zich tegen dat voorstel verzette, had er prijs op moeten stellen, om die openingen reeds nu te geven en het bewijs te leveren, dat zij het doen van rekening in het minste niet vrees en het vertrouwen, hetwelk het land met zoo vele millioenen in haar steit, moeten regtvaardigen.

ENGELAND.

Londen, 15 april. De *Times* deelde in een zijner jongste nummers eenen brief mede, door eenen te Frankfurt wonenden Pool geschreven, waarin sommige der gebeurtenissen in Gallicië, naar het verhaal van eenen ooggetuige, zijn opgeteekend. Aangezien in dezen brief de zaken in een geheel ander licht dan gewoonlijk worden voorgesteld, vinden wij hem der mededeeling overwaardig en laten denzelfden hier volgen:

»In dezen tijd, nu wij, ofschoon gescheiden van

ons land, tranen storten over de ongelakken, die hetzelfde onlangs getroffen hebben, is het onze heilige pligt, de misdaden duidelijk te doen kennen, waartoe door het oostenrijksche gouvernement aanleiding gegagen is en die valstrik voor ons geweest zijn, waar slechts eene vrije pers, als die van Engeland, kan werken ter verdediging en in het voordeel van de rete onschuldig en op eene verschrikkelijke wijze vermoorde slagtoffers. Ik verzoek derhalve uwe medewerking, opdat de namen dergenen, die blootgesteld waren aan de handelingen van het bloedorstige gouvernement, in hun juiste daglicht mogen verschijnen.

»Om mijn schrijven te bekorten, sluit ik een uittreksel in van een hier in het fransch uitgegeven dagblad, hetwelk een verhaal geeft van de wreedheden, waarmede de boeren de adellijke families in Gallicië hebben behandeld; de schildering daarvan zoude, evenwel, onvolledig zijn, zonder sommige bijzonderheden, welke verschaft zijn door eenen ooggetuige van deze ontzettende gebeurtenis.

»Op zondag den 8sten dezer kwam hier een broeder van generaal *S.* aan, in gezelschap van eenen anderen landgenoot; beiden hadden Krakau verlaten in den nacht van den 3den, stoom alles ten einde liep. De eerste voerde het bevel over een detachement kavalierie op den regter oever der *Wajtschel*, in de omstreken van *Bochnia* en *Wieliczka*; hij zag de verwoesting, die de wachtingen van den adel, in den kreits *Tarnow*, getroffen heeft. Zijn verhaal luidt als volgt:

»Toen het oostenrijksche gouvernement kennis kreeg van den nabijkomenden opstand en van de voorgenomene bijeenkomst der boeren, om eenen aanval op *Tarnow* te wagen, besloot het, door middel der districts-kapiteinen, de naauwste verstandhouding aan te knoopen met de boeren, die het misleidde, door voor te geven, dat de adel zoude opstaan, om aan de boeren het oude juk met al deszelfs drukkende zwaarte weder op te leggen, en de meestershen, om dit ten uitvoer te brengen, onder een ander voorwendsel, tot mede-opstand zouden uitnoodigen. Het gouvernement, eene groote bezorgdheid vinzende voor het lot der boeren, maar niet in staat zijnde, om eenige hulp te verleenen, gaf hun een middel aan de hand, namelijk, dat zij, wanneer zij zich met de adellijken op de verzamelaarsplaats bevonden, op die laatste aanvallen, en na ze vermoord te hebben, aan de autoriteiten de lijken uitleveren zonden. Daarenboven beloofden de overheden voor iederen doode 40 gulden en voor eenen levende 25 gulden, en het behoeft geen haloo, dat deze maatregel het getal der slagtoffers aanmerkelijk heeft vermeerderd. Het grootste gedeelte des lands levert een droevig aanzien op. De huizingen van den adel liggen in puin en het verbroken huisraad ligt met het bloed van deszelfs voormalige eigenaars. De boeren en ander tot de kerkhoven behoorende gebouwen, in de aash gelegd, en het oog zoekt te vergeefs een levend wezen op dit van bloed druipende toneel van verwoesting. Voeg hierbij, dat er, naar de berekening van *S.*, reeds 500 personen gevallen zijn als eene prooi der onverzadelijke horden, die hare verwoestingen steeds voortzet, door van dorp tot dorp te trekken en de gruwelijke wreedheden te bedrijven, waaraan het gouvernement nu gaarne een perk zoude willen stellen. Wanneer men dit alles in aanmerking neemt, dan wordt het duidelijk van welk een overwegend belang het was voor het oostenrijksche gouvernement, om door deszelfs bladen te verspreiden, dat die moorden eene wraakneming was der boeren op hunne meesters.

Londen, 16 april. *Herzegovane Valide*, moeder van den sultan, heeft eene petitie aan koningin *Victoria* toegezonden. De gelegenheid daartoe is als volgt: de doctor *Milligen*, die langen tijd te Konstantinopel woonde, lord *Byron* in zijne laatste oogenblikken heeft bijgestaan en die tegenwoordig geneesheer der sultane *Valide* is, heeft drie kinderen in Italië. Sedert verscheidene jaren houdt hunne grootmoeder hen terug tegen den wil van hunnen vader, en heeft ze, evenzeer tegen zijne meening, in de godsdienst opgevoed. De doctor *Milligen* heeft alles wat hem doenlijk was in het werk gesteld, om zich zijne kinderen te doen terug geven. Hij heeft deswege een petitie ingediend aan het Hooger- en Lagerhuis; maar alles vruchteloos zijnde, had hij het besluit genomen, zich in persoon naar Londen te begeven, ten einde zelf te handelen. De sultane *Valide* heeft zich tegen dit voorstel gezet, op grond, dat de staat harer gezondheid niet toeliet, zich van de zorg van haren geneesheer te ontdoen, en ten einde hem tot blijven te doen besluiten, heeft zij hem voorgelagen, zelve een petitie over die zaak aan de koningin van Engeland te doen toekomen. Genoemde petitie nu is eigenhandig geschreven door de sultane *Valide* op het schoonste satijn papier, rijk met gouden randen geïllustreerd, en besloten in een fluweelen foudraal, met kostbare steenen bezet. In deze zaak is een vreemde zamenloop van omstandigheden op te merken. Wij zien hier eene Turksche sultane de pen oppvatten tot eene protestantsche koningin, ten voordeele van eenen protestant, en tegen misbruik van gezag van den paus.

FRANKRIJK.

Parijs, 16 april. Heden, omstreeks zes ure, op het oogenblik dat de koning van een troerijje terug kwam en het park van Fontainebleau doortreed, is een man op eenen muur geklommen en heeft hij op *Z. M.* geschoten. De Voorzienigheid heeft nogmaals de dagen des konings behoed. De koningin, mevrouw

de prinses *Adelaide*, mevrouw de hertogin van *Nemours*, de prins en prinses van *Salerne*, waren mede in het rijtuig des konings gezeten. Niemand is getroffen geworden. Drie kogels hebben de franje van den char-a-bancs doorsneden. Eene prop, tuschen de koning en de koningin nedergevallen, is door de koningin opgenomen. De moordenaar is onverwijld gevat geworden; hij is genaamd *Lecomte* en een gewezen bosch-opziener-generaal van het bosch van Fontainebleau.

— De parijsche correspondentie geeft voorts nog omtrent het voorgvallene, de volgende bijzonderheden: De pleger van den aanslag op den persoon des konings, in het park van Fontainebleau beproefd, is genaamd *Lecomte*. Deze man is een oud militair, daarna geëmploijeerd als inspecteur te paard over de bosschen der kroon. Van een ligt geraakt karakter, steeds in krakeel met zijne ambtsgenooten, onbetamelijk jegens zijn chefs, is hij dienswerf van residentie verplaatst, maar, ingevolge een reglement, hetwelk den post van inspecteur-generaal aan den oudsten in dienst toekent, heeft hij dien post te Fontainebleau verkregen.

Bij eene voor eenigen tijd plaats gehad hebbende revue, haalde hij zich van eenen zijner chefs eene vermaning op den hals, welke hij met grove beleedigingen beantwoorde, zijnen chef voor een *canaille* enz. uitschreef.

Van dit gebeurde onderrigt, deed de heer *de Sahune*, conservateur-generaal der bosschen en domeinen van de kroon, hem eene som van 25 franken korten, op de jaarlijks aan de inspecteurs-generaal toegekend wordende gratificatie.

Verbitterd over deze vrij lichte straf, weigerde hij alle gratificatie, schreef aan den heer *de Sahune*, dat hij niets van hem begeerde, en dat hij niets gemeens meer met die menschen wilde hebben; deze woorden gingen verder nog van de grofste beleedigingen vergezeld. Hij besloot zijnen brief met de likwidatie van zijn pensioen te verzoeken.

De heer *de Sahune* deed hem administratief antwoorden, dat hij zijnen brief als de indiening van een ontslag beschouwde, dat hij dat aannam en dat zijn pensioen gelijkwideerd zou worden. *Lecomte* schreef terug, dat hij van geene likwidatie wilde welen, maar eischte, dat zijn pensioen gekapitaliseerd zou worden. Zoo men ligtelijk begrijpt, werd er aan deze belagchelike vordering geen gevolg gegeven. *Lecomte* werd uit zijnen post ontslagen en zijn pensioen gelijkwideerd. Nu als rarend geworden, gaf hij zich over aan een toonloos schelden en dreigen tegen de heeren *de Sahune* en *de Montalivet*.

Zoodanig zijn de omstandigheden, die den gruwelijken aanslag van den 16ten zijn voorafgegaan.

De heer *de Montalivet*, die zich bij *Z. M.* in het rijtuig bevond, zich die omstandigheden herinnerende, vroeg de heeren *de Sahune* en *de Montalivet*, of dat hij had willen schieten; maar de overvlaat gaf, zonder bedenken, ten antwoord: *Neen! wel stellig op den koning!*

Ander bericht.

Men schijnt heden morgen in de ministeriën de stellige overtuiging te hebben, dat de nieuwe aanslag aan welke de koning en de koningin zo wonderdijig in het bosch van Fontainebleau ontkomen zijn, niet in de minste betrekking tot de staatkunde staat. Men beweert, dat de persoon, die op het koninklijk rijtuig geschoten heeft, en die boschwachter-generaal van het bosch van Fontainebleau was geweest, reeds sedert eenige jaren uit hoofde van wangedrag, van zijnen post ontslagen was. Zijn aanslag was derhalve de volvoering van wraaklust zijn geweest. De misdadiger heeft, in den avond, te Fontainebleau een eerst verhoor ondergaan, maar het oordeel, dat hij daarna vervoerd is geworden naar Parijs, om de regterlijke instructie voortgezet zal worden. Men is van gedachte, dat de zaak bij koninklijke ordonnantie aan het hof der pairs zal worden opgedragen.

Den 16ten april is de 8ste sedert de omwenteling van juni 1830, dat men zijn gewest, die van *Bergeron*, *Fieschi*, *Darmes*, *Hubert* en *Quenisset*.

De tijding is dezen morgen door de telegraaf naar al de departementen verspreid.

Men scheen dezen morgen in de bureaux van het ministerie van binnenlandsche zaken te verhooren, dat dit stovrig voorval het bezoek van *Victor-rid* te Parijs, met de heeren *de Montalivet* en *de Sahune* maken.

Zoo als men weet, was eenige nieuwe bijzonderheden omtrent den op den persoon des konings beproefde aanslag.

Lecomte stond op drie voetafstand van het spoor, waar langs het rijtuig kwam, en den rug tegen de buitenzijde van den rijtuig geleund; tot het begaan van het lijf was hij geklommen op een haaklakboschen, die hij zelf bijeen had gemaakt.

Zoodra het schot vernomen was, is een der personen van het gevolg naar den moordenaar gereden en is hij van zijn paard af den muur afgekomen, om den moordenaar te gaan nagaan.

Hierop is er eene worsteling tuschen hen begonnen. De moordenaar is daarbij overweldigd geworden en eerst twintig minuten later zijn de soldaten van de wacht aan den buitenmuur verschenen, om zich van hem meester te maken.

De moordenaar was een boschwachter-generaal, met een jaarlijksch traktement van 6000 franken. Hij is een uitmuntend schutter en een man van een woest en ligt te ontsteken karakter. Hij was bij de administratie geplaatst geworden op aanbeveling van

(1) *Hinter-satz* is een inwoner, die geen burger is.

den koning en van den heer *Rumigny*. Sommigen zeggen, dat hij, uit hoofde van wangedrag, uit de administratie van de bosschen der kroon ontslagen was geworden, en dat hij gezworen had zich op hen, die hem dit berokkend hadden, te zullen wreken.

Anderen verzekeren, dat *Lecomte*, niet te vreden met eene gratificatie, die hem in de maand januari was toegereikt geworden, zelf zijn ontslag had ingezonden, met bijvoeging, dat hij zich zou weten te wreken; maar men was verre geweest van te vermoeden, waarin die wraak zou bestaan.

De heeren zegelhewaarder, procureur-generaal en onderscheiden ambassadeurs zijn naar Fontainebleau gereden, om hunne Majesteiten hunne gelukwenschingen aan te bieden; van aan eenen zoo gruwelijken aanslag zoo gelukkig ontkomen te zijn.

De prefekt van politie, wiens talrijke agenten reeds water vooruitgegaan, is insgelijks naar Fontainebleau gereden.

De ministers zijn in raad vergaderd geweest en zijn almede hunne hufde gaan brengen aan Z. M., die met hen naar Parijs zal terugkeeren.

De heer *Decazes* heeft de gevangenis van het Luxemburg in gereedheid doen brengen; de gevangene moet er heden avond, onder goed geleide, heen gevoerd worden.

Eerst na de verhooren zal men te waten komen, of de aanslag voortdurend is.

De heer *de Montigny* heeft gezegd, dat de koning gewoonlyk is. Het is op hem, dat de prop is nedergekomen. De bedaardheid des konings heeft zich geen oogenblik verloochend, en aan de besluiteloosheid van allen heeft hij een einde gemaakt, met te zeggen: »Maar wij gingen naar het kasteel; rijdt voort».

— Bij het openen der zitting van de Kamer der Afgevaardigden van heden, heeft de heer *Sausset*, als voorzitter, de volgende aanspraak gedaan:

»De Kamer heeft met droevige en pijnlijke ontroering het bericht ontvangen van den, gisteren, op den persoon des konings beproefden aanslag. De geheele natie zal, op het vernemen daarvan, te midden van den diepsten vrede, een algemeen gevoelen onder vinden van afschrik van het feit, en van diepe erkentenis jegens de Voorzienigheid, die niet aflat over ons te waken, en wier wil nog steeds een leven, zoo diepbaar aan Frankrijk, heeft bekoed.

»Onder de omstandigheden gevoelen de groote magten der staat behoefte, om de banden, die haar met den koning verbinden, nogmaals nauwer toe te knooopen; de Kamer, getrouwe toek van het land, is nimmer in dien pligt te kort geschoten. Zoo de koning zich op dit oogenblik te Parijs bevond, zou de Kamer zich haasten, zich in haar geheel tot hem te begeven, even als zij dit bij soortgelijke omstandigheden heeft gedaan. Z. M. wordt morgen te Parijs terugverwachd, en ik kan verzekerd dat ik de voorstellen, op het uur, hetwelk ik bij het openen der zitting in staat zal zijn op te geven».

Deze aanspraak, met ontroerde stem gedaan, is dikwerf door de Kamer van goedkeuring afgebroken en door de roep: »Leve de koning!» gevolgd geworden.

Binnenlandsehe berigten.

Amsterdam, 28 april. Bezelfde vernielingen onder het te, zeld zijnde vee, welke men voor eenigen tijd in Noord-Holland aan de overzijde van het IJ bemerkte, en die destijds aan het daar-zijn van eenig vreesdier werden toegeschreven, herhalen zich sedert een paar weken in de streken, zuidwaarts van deze stad. Onder Nieuwer-Amstel en aangrenzende plaatsen, op de oostelijke vlakte, hebben de honden aan de Legmeer, de Oostervorm, zijn in dit kleine gebied bijna 100 schapen dood of stervende op het land gevonden, sommigen, half verscheurd, met doorbeten keel en sommigen zelfs met verbrijzelde pooten: in den eenen nacht van eergisteren, nabij den Uithoorn, niet minder dan veertig. Het schijnt uitgemaakt te zijn, dat honden aan honden moeten toegeschreven worden, ook is een der dieren, die in de weide verraast werd, op de honden afgebeten. Men moet wenschen, dat overal, waar de vreesdierzaakzaamheid der regerings-magten en zorg derge-nen, die honden bezitten, getracht zal worden, aan zoo zonderlinge en voor de veehouders zoo schadelijke voorvallen weldra een einde te maken.

Gravenhage, 27 april. HH. KK. HH. prins en prinses *Frederik* der Nederlanden en H. K. H. prins *Albert* van Pruisen, zullen de overige leden van het koninklijke huis niet naar Amsterdam vergezellen, maar vertrekken, de eerstgenoemden aanstaanden dingsdag naar het huis *de Pauw* en in de volgende maand naar Berlijn, en laatstgenoemde op 25 dezer naar hoogstderzelver landgoederen in Silezië, na zich een paar dagen op het Loo te hebben opgehouden, zoo men wil, een bezoek gebragt te hebben aan de vrouw de gravin van Nassau, die zich in de om-geween van Aken bevindt. Gisteren gebruikte prinses *Marie* het afscheidsdine bij HH. KK. HH. de prins *Willem van Oranje*.

Veertien dagen na hoogstderzelver terugkomst uit Amsterdam, zullen HH. KK. HH. de prins en prinses *van Oranje* zich naar het Loo begeven, ter bijwoning van de Valkenjagt, en aldaar twee of drie maanden vertoeven. Daarna zal mevrouw de prinses zich naar Stuttgart begeven voor de huwelijksfeesten

van den kroonprins van Wurtemberg, hoogstderzelver broeder, met de russische grootvorstin.

Gravenhage, 28 april. Bij besluit van 15 april jl. no. 48. heeft Zijne Majesteit tot ridders der orde van den Nederlandschen Leeuw benoemd, de heeren: *A. A. Buyskes*, resident van Samarang, en *A. L. Weddik*, commissaris-inspecteur voor Borneo, Riouw en Linga.

Gravenhage, 28 april. Men verzekert, dat de heer van *Rosenhal* voornamelijk tot de beantwoording van het door hem gedane voorstel heeft besloten, omdat hij thans de overtuiging heeft erlangd, dat er van de ontwerpen, door de regering ingediend, tot uitvoering van artikel 6 der grondwet (stem- en kies-regt) gedurende de tegenwoordige zitting der Kamer, niets komen zal, en omdat 29 leden de daaromtrent gedane voorstellen, in strijd hebben geoordeeld met de bepalingen der grondwet.

— Vroeger hebben wij reeds melding gemaakt van het arrest van het hof van Gelderland, waarbij dit gemeend heeft, iemand, die, uit hoofde zijner godsdienstige begrippen zwaarigheid maakte in het afleggen van den eed, te mogen en te kunnen veroordeelen tot gevangenisstraf. Wij vernemen thans met genoegen uit de *Drentsche Courant*, dat het hof in Drenthe dezer dagen over die zoogenamde vraag in eenen anderen zin beslist heeft. (H. v. h. R.)

— De heer *van der Aa*, minister van het openbaar ministerie en den schrijver van *Asmoete*, tegen het vonnis van de arrondissements-regbank te dezer stede, in zake van den heer *mr. H. Bos* tegen gemelden schrijver, bij het provinciaal hof in Zuid-Holland, is uitgesteld tot den 16den mei berstkommende.

Gravenhage, 29 april. Men vernemt, dat ten gevolge van het overlijden van H. K. H. prinses *Maria Anna van Pruisen*, de voorgenomen reis van HH. Majesteiten naar Amsterdam, voorloopig is uitgesteld.

— Z. Exc. de minister van financiën (gelezen hebbende eene missive van eenen der heeren controleurs van de directe belastingen en het kadaster, daarbij aangezien, volgens de resolutie van 27 januari 1838, no. 79, de vijf-jarige vrijdom, naar artikel 2 der wet van 28 maart 1828 (*Staatsblad* no. 8) voor een nieuw gebouw, in de plaats gesteld van een, dat een gedeelte van een jaar, in gebruik is geweest; doch in datzelfde jaar is afgebroken en door het nieuwe vervangen, hetwelk ook in datzelfde jaar in gebruik is gesteld, behoort in te gaan met het jaar, volgende op dat der in-gebruik-stelling van hetzelfde, de vraag voorstellende, of die resolutie moet beschouwd worden als vervallen te zijn, ten gevolge van die van den 11den april 1845, no. 63, waarbij bepaald is, dat de vrijdommen, naar artikel 1 en 2 van voorschreven wet, altijd moeten afgaan met het jaar der in-gebruik-stelling van daarbij bedoelde gebouwen, zoo als het is gebleven, in zoodanig geval, voor het oude gebouw, wegens het gebruik van hetzelfde gedurende een gedeelte van het jaar, waarin de vrijdom voor het daarvoor in de plaats gestelde gebouw is ingegaan, ontheffing van grondbelasting worden verleend.

— Z. Exc. de minister van financiën heeft aan een der heeren arrondissements-directeurs der directe belastingen, in- en uitgaande regien en accijnzen, tot nader verstand der resolutie van 27 januari 1846, no. 49 A., te kennen gegeven, dat het, als meest overeenkomstig met de wet, de bedoeling is, de collecteurs voor de koninklijke nederlandsche loterij in het regt van patent te doen aanslaan, niet tot het bedrag der som, welke door de berekening van het getal loten, tegen 10 cents het stuk, gevonden wordt, maar in zoodanige klasse van brief B, als aan dat bedrag het naaste bijkomt.

Rotterdam, 28 april. Ter vervulling der vacant geworden derde predikantsplaats bij de de evangelisch-luthersche gemeente alhier, zijn op heden door den eerwaarden kerkenraad, na verzochte en verkregen handopening, uit een bevoeren gemaakt twaalfstal, ter nominatie gebragt de volgende (in alphabetische volgorde geplaatste) heeren predikanten: *J. C. Schultz Jacobi, J. E. Eilers Koch, A. A. Kramer, H. C. Muller, W. D. Statius Muller* en *C. D. Fiehoff*, respectievelijk predikanten te Zaltbomen, Wildervank en Veendam. *Gravenhage, 28 april.* Bodegraven en Monnikendam.

Utrecht, 26 april. Heden had alhier de plechtige opening der leerschool voor aankommende onderwijzers plaats. Het plan dezer zoo nuttige inrigting werd in de maand oktober des vorigen jaars, in eene vergadering van de afdeling Utrecht van het Nederlandsch onderwijzers-gendotschap, door den heer *W. Julius* voorgesteld en alstoen met algemeene toejuiching aangenomen; er werd aan den heer *Julius* destijds eene commissie toegevoegd, om, zoo mogelijk, het plan tot uitvoering te brengen. Na het te boven komen van eene menigte zwaarigheden, is het eindelijk gelukt, het doel in zooverre te bereiken, dat de lessen in de aankommende week zullen aanvangen en wel met 55 kweekelingen; dese zijn in twee klassen verdeeld, aan elke van welke klassen wekelijks 11 à 12 uren onderrigt wordt gegeven. De leergelden zijn, met inbegrip van den zaag, op 14 in het jaar bepaald en voor het fransch daarenboven nog 14, welk laatste echter niet verplichtend is; behoeftige leerlingen kunnen zich aanmelden, om de helft der leergelden uit ondersteuningsfondsen, ter te-gemoet-koming, te erlangen, waartoe de Maatschappij tot

nut van het Algemeen, en andere heilzame inrigtingen, bijdragen geven, terwijl het stedelijk bestuur het lokaal en eenige te-gemoet-koming voor vuur en licht heeft toegestaan. De heer schoolopziener *mr. van Hoijtema* heeft de commissie tot vestiging der leerschool krachtdadiglijk ondersteund, hebbende de heer *Anstijn*, president der commissie, zich mede zeer verdienstelijk gemaakt jegens deze inrigting. De heer *Julius* opende de vergadering met eene belangrijke reden, welke door den heer *Anstijn* in korte maar kernachtige woorden werd beantwoord. Beide sprekers eindigden met den hartelijken wensch, dat de aangewende pogingen ten goede door's hemels zegen mogten bekroond worden. Het talrijk opgekomen auditorium getuigde van de vrij algemeene belangstelling in deze zoo heilrijke zaak, welke dan ook alle ondersteuning ruimschoots verdient.

Middelburg, 27 april. Men vernemt, dat heeren gedeputeerde staten dezer provincie, in deze week, bij een daartoe strekkend adres, de belangen der ingezetenen der provincie, welke in 1830 en vervolgens, door de gestelde militaire inundatiën, in Staats-Vlaanderen hebben geleden, bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal met ernst en klem hebben voorgestaan, en bij Hun Ed. Mog den wensch hebben geuit, opdat de Kamer moge komen tot de aanneming van het bij dezelve door de regering aangebragte wetsontwerp, ter te-gemoet-koming in de schade, veroorzaakt door de bedoelde inundatiën in de provinciën Noord-Brabant, Zeeland en Limburg.

Vlissingen, 26 april. Met genoegen kunnen wij melden, dat Z. K. H. prins *Hendrik der Nederlanden*, onzen geachten stadgenoot, den heer *W. van der Os*, met een bezoek heeft vereerd, ten einde de door dien fabrikant voor het russische gouvernement vervaardigde brandspuiten te bezichtigen. Na alles oplettend in oogenschouwing genomen te hebben, heeft Z. K. H. in voor genoemden heer vleijende bewoordingen zijne bijzondere tevredenheid betuigd over de doelmatige en nette bewerking dezer spuiten, welke eerlang naar Rusland zullen worden overgevoerd.

Wij vernemen, dat de heer *van der Os*, daartoe door de russische regering uitgenoodigd, zich in daar loop der volgende maand naar St. Petersburg zal begeven, om met dat gouvernement in onderhandeling te treden over de verbetering der brandblusmiddelen aldaar.

Zwolle, 27 april. De nederlandsche handelmaatschappij heeft dezer dagen een besluit genomen, om een groot aantal fabriekanten, die in de tegenwoordige min gunstige omstandigheden, — naar hun oordeel veroorzaakt door achteruitgang der garen-prijzen — eenen grooten voorraad calicots hebben, daarvan te ontlasten.

De handelmaatschappij beschouwt echter den tegenwoordigen toestand der fabrieken als een gevolg van overproductie, en wenscht, dat de voorraad meer in overeenkomst worde gebragt met de bestaande behoefte, er kon anders, in zoodanig geval, het ver-wijderde toekomst, eene reactie ontstaan, die nogt naadeelig werkte op dezen aanzienlijken tak van nij-verheid.

Arnhem, 20 april. Dezer dagen is van Wageningen alhier gevankelijk binnengebragt de arbeider *Jan Jansen*, binnen die stad woonachtig. Er bestaat, namelijk, tegen dezen man zware vermoedens van een 13-jarig dochtertje, *Elizabeth*, van het leven beroofd of ten minste zoodanig mishandeld te hebben, dat de dood daarvan het gevolg is geweest. Reeds sedert Kermis van het afgelopen jaar werd dit kind vermist, en daar alle nasporingen vruchteloos bleven, vermoedde men, dat hetzelfde ergens in het water gevallen, en zoo omgekomen zou zijn. Nu heeft, zoo zegt men, hare negenjarige zuster het verschrikkelijk geheim geopenbaard, dat haar vader, in de nabijheid van het Leemgat — een dennebosch tusschen Wageningen en Bennekom — het meisje doodgeslagen, en het lijk in het bosch begraven zou hebben. Men ziet met gespannen verwachting de nadere bijzonderheden van deze verschrikkelijke gebeurtenis te gemoet.

Advertentiën.

Heden overleed ons geliefd Kindje, hetwelk den 19den Maart werd geboren.

ZEVENAER, *B. HOPMA.*
den 17den April *M. H. A. HOPMA,*
1846. *VAN BORKERN.*

HUIS MARIENBERG, bij ARNHEM, den 18den April 1846. — Heden overleed *B. VAN DONSELAAR*, in den ouderdom van ruim 61 jaren.

Aanbesteding.

BURGEMEESTEREN VAN DE GEMEENTEN VAN *HATTEM, HEEBDE, EPE en APELDOORN*, als Commissarissen over den Kunst-, Pijn- of Grindweg, van af de Stad *Hattem* tot het Tolhuis bij het Loo, zijn voornemens, om, op Dingsdag, den 28sten April 1846, des voormiddags ten elf ure, op het Raadhuis binnen de Stad *Hattem*,

in het openbaar aan te besteden:
Het EENJARIG ONDERHOUD van voornemden KUNSTWEG; en wel van af den eersten Mei 1846 tot en met ultimo April 1847, met BIJLEVERING van alle daartoe vereischte MATERIALEN.

Zoo als in het breede omschreven zijn in de eendrachtigheden en voorwaarden, welke, van af den 20sten April 1846, ter inzage en lezing zullen liggen, als: **To Hattem:** op het Raadhuis en bij **A. BLON** in de Herberg de Vos, staande aan de Markt aldaar;

To Heerde: bij den Heer Burgemeester en in de Herberg bij **JAN DOCTER** aldaar;

To Epe: bij den Heer Burgemeester en in de Herberg bij **HENDRIK JONKER** aldaar;

To Apeldoorn: op het Raadhuis en bij **VAN DER BOEK**, in den Arend, aldaar, en

To Zwolle: bij **SCHUUR**, in de Zeven Provinciën.

De aanwijzing zal geschieden gedurende de drie laatste dagen voor de aanbesteding, door **J. TIE MENS**, Opziener van voornoemde weg, wonende te Apeldoorn, en wel:

den 21sten April 1846, te beginnen aan het Tolhek, bij het **Loo**, des voormiddags ten 8 ure;

den 25sten April 1846, te beginnen van af de stad **Hattem**, des voormiddags ten 8 ure, en

den 27sten April 1846, te beginnen aan het Tolhek, bij het **Loo**, des voormiddags ten 8 ure,

Namens de Commissarissen voornoemd,
De Burgemeester van Hattem,

W. C. VAN BRAAM.

+++ Men zal, ingevolge autorisatie van de Arrondissements-Regbank te 's Gravenhage, op Maandag den 27sten April 1846, des voormiddags ten vijf ure, in de **Nieuwe Doelen**, te 's Gravenhage, publiek veilen, en op Maandag den 4den Mei daaraanvolgende, des avonds ten zeven ure, aldaar finaal verkoopen:

Het **REGT** tot **HEFFING** van drie vierde parten in de **KOORNTIENDEN** onder **Ommeren**, genaamd de **Engtiend**, de **Middelwegsche Tiend**, de **Spilbergsche Tiend**, en de **Smal- of Krijtende Tiend** (veelst met eenen uitgang van f 15 jaarlijks aan de Kerk te Ommeren), mitsgaders het **REGT** tot **HEFFING** van den halven **RUITERTIEND**, onder **Meerten**, gemeente **Lienden**; alles Arrondissement **Tiel**, provincie **Gelderland**; — het rendement van alle Tienden, over de laatste tien jaren berekend, jaarlijks geweest is ruim f 750.

Nadere onderrigting te bekomen, en de **Conditien** te lezen ten Kantore van den **Notaris Mr. M. EYSSELL, Mz.**, en ten Kantore van den **Notaris F. F. VAN DER MEULEN**, beiden te 's Gravenhage, mitsgaders bij den Heer **A. VERBRUGH**, Burgemeester van **Lienden**, en aldaar woonachtig.

+++ De **Ondergeteekende**, **Steenfabrikant** te **Appeltern**, maakt bij deze aan zijne geëerde **Begunstigers** bekend, dat de Heer **RICHARDUS VAN WIJK**, van af heden niet meer in zijne dienst is, en alle volmagten, tel welken einde ook vroeger op hem afgegeven, zijn ingetrokken; zoodat geene handelingen, van af het geschiede tijdstip, door hem voor en ten behoeve van den ondergeteekende verrigt, als geldig kunnen worden aangemerkt.

Gent, den 12den April 1846.

S. J. C. ARNTZ.

+++ Die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan den boedel en de nalatenschap van wijlen **J. VELLERS**, in leven koopman, gewoond hebbende te **Lochem**, als mede van zijnen opvolger **J. H. GEELS**, vroeger koopman, thans buiten speciaal beroep, te **Lochem** wonende, gelieven daarvan schriftelijk gespecificeerde opgaven te doen aan **J. G. WASTENECKER**, te **Delden**, voor of op den 1sten Mei 1846.

+++ Op een **Notariëel Kantoor** te **Arnhem**, wordt gevraagd een **LEERLING** of **KLERK** niet onder de 15 jaren oud. — **Franco** adres, onder Letter O, bij den Boekhandelaar **W. J. KRUIJT**, te **Arnhem**.

+++ Uit de hand te Koop: Eene **VIGILANTE**, zoo goed als nieuw, zeer ligt en geschikt voor één of twee paarden; een **WAGEN** voor zes personen, met twee paarden; een dito **CALANDRIER** voor vier of zes personen en insgelijks voor één of twee paarden geschikt; eindelijk, een **HITTE-WAGEN**. — Een en ander te zien en te bevragen bij **J. H. SPARMAKERING**, Mr. Rijtuigmaker, buiten de **Velper Barrière**, te **Arnhem**.

RIJN- en IJSEL-STEENBOOT-MAATSCHAPPIJ

Dienstregeling voor de maand April 1846.

Van **Arnhem** naar **Emmerik**, **Wesel**, **Dusseldorp** en **Keulen**: elken Zondag, Dingsdag en Donderdag, des namiddags om 4 uur, in correspondentie met den eersten Spoorlijn van **Amsterdam**.

Van **Keulen** naar **Dusseldorp**, **Wesel** en **Arnhem**: elken Zondag, Dingsdag en Vrijdag, des avonds om 8 uur, in correspondentie met de Spoor-

treinen naar **Utrecht**, **Amsterdam**, **Haarlem**, **Leiden** en 's **Gravenhage**.

Van **Arnhem** naar **Zutphen**, **Deventer**, **Zwolle** en **Kampen**: elken Maandag, Woensdag en Zaterdag, des morgens om 11 uur, na de aankomst van den Spoorlijn van **Amsterdam**.

Van **Kampen** naar **Deventer**, **Zutphen**, **Doesborgh** en **Arnhem**: elken Zondag, Dingsdag en Donderdag, des morgens om 4 uur, in correspondentie met de spoorreinen naar **Utrecht**, **Amsterdam**, **Haarlem**, **Leiden** en 's **Gravenhage**.

Steenboot-dienst

TUSSCHEN

Rotterdam, Vreeswijk en Culemborg.

Alle dagen, behalve des Zondags, onmiddellijk na de aankomst van den eersten Spoorlijn van **Arnhem**, zal er te **Utrecht** eene **Diligence** gereed staan, om de **Passagiers** naar **Vreeswijk** en van daar met de **Steenboot** naar **Rotterdam** en tusschen gelegene plaatsen te vervoeren; zijnde het vertrek van **Vreeswijk** bepaald des morgens ten 9 ure; en kunnen de met deze dienst des middags om 2 uur van **Rotterdam** weder vertrekken, om voor de aankomst van den eersten Spoorlijn te **Utrecht** en derhalve nog dienselfden avond weder te **Arnhem** te zijn.

Plaatsbriefjes hiervoor en nadere informatien deswege zijn te bekomen bij den Restaurateur **J. VAN DIJKSHOORN**, Stations-gebouw van den Rijn-Spoorweg te **Arnhem**, die tevens aan heeren **Onderneemers** van **Diliges** en **Steenbooten** verzoekt, hem ten gerieve van **Heeren Reizigers**, hunne tarieven en nren van vertrek **franco** te willen toezenden, en tevens de eer heeft, het geachte reizend publiek te berichten, dat, bij vooraf-bekomene kennisgeving, hij zich gaarne wil belasten met de zorg voor geschikte **Logementen**, alsmede voor **Rijtuigen** om de schoone omstreken dezer **Stad** te bezoeken, waarvan een **Tarief** op de **Restauratie** aanwezig is.

Alphen, 13 april 1846.

Overtuigd, dat alle naar willekeur of overheersching riekende maatregelen van ambtenaren, besturen, of van wien ook, bij de redactie van uw te regt veel gelezen dagblad zeer gehaat en veracht worden, en dezelve er bijzonderen prijs op stelt, zulke daadzaken aan het oordeel van het welkenkend publiek te onderwerpen, zij het mij vergund, UEd. het volgende mede te deelen, niet twijfelende of het zal uw belangstelling waardig zijn, om eene plaats daarvoor in uw kolumnen af te zenden.

Door verplaatsing der schoolmeesters te **Appeltern**, beide in de gemeente van den Maast, naam, in **Maas** en **Waal**, zijn die posten opengevallen, en staan eerstdaags vervuld te worden; want volgens de **Bijdragen voor de lagere scholen** van februari 1846, moeten de sollicitatiën voor den 15den april bij den schoolopziener, **MACALESTER LOUP**, te **Zalt-Bommel**, worden ingezonden. Het is juist de inhoud dezer **Bijdragen**, bl. 172—175, welke mij tot dit geschrijf aanleiding gaf. Daar wordt gezegd, dat te **Alphen** de meester van het rijk geniet f 25 en te **Appeltern** nihil. Hoeveel deze vermelding wel elk die maar eenigzins bekend is met den bescherming ademen den geest van het lager onderwijs, die vooral de regering van dozen lande bemerkt, bijzonder moet in het oog vallen en op het denkbeeld brengen, dat die weldadige geest tot hier niet zoude zijn doorgedrongen, kan het niet anders, of zij moet de ingezetenen, die met alles behoorlijk bekend zijn, met verbazing treffen en hunne verontwaardiging in ruime mate gaande maken.

Het is eene daadzaak, dat de meester te **Alphen** vroeger van het rijk slechts genoot f 80, doch dat, tijdens het heerschen der kinderziekte, toen weinige kinderen ter school kwamen en de meester daardoor veel nadeel leed, op deszelfs ernstige, door den raad krachtadig ondersteunde, beden, een traktement met f 25 is vermeerderd, zoodat het lands-traktement des schoolmeesters te **Alphen** thans is f 85, terwijl dat te **Appeltern**, als van ouds, gebleven is op f 60 in het jaar. Men zoude hier aan drukkouten kunnen denken, ware het niet dat de volgende vermelding het raadslid oplettend, want er wordt gezegd: «Lieden het blijkt, dat de, nu alhoop van het vergelijkend examen, boven allen uitgemunt heeft, ook de noodige geschiktheid bezit ter waarneming van de kerkdienst en het kosterambt bij de hervormde gemeente, welke betrekkingen steeds aan die van onderwijzer alhier zijn verbonden geweest, zal de als zoodanig benoemde daarboven nog genieten — jaarlijks van het rijk f 60 en voor **Appeltern** lands-inkomen f 60. Het lands-traktement is dus hier niet aan den post van schoolmeester, maar aan dien van koster enz. bij de hervormden verbonden.

Geloove zulks, wie het wil: ik, voor mij, en de geheele gemeente gelooven het niet, maar zien daarin eene strekking, die de Rijstgesponnen intrigue verdraagt, welke een ander welligt met den naam van eene greve onwaarheid zoude bestempelen. Immers, wie heeft het ooit gehoord, dat van landswege koster en voorlezers worden bezoldigd? Het budget van eeredienst zoude misschien verdubbeld moeten worden, indien zulks algemeen plaats vond, en ik kan ook niet begrijpen, dat men juist met deze

gemeente die uitroeping zoude gemaakt hebben, het moest zijn, om de geringheid van het gehervormden, die op de gabelde bevolking nog getiende gedeelte uitmaken, en te **Alphen** van de 80 zielen maar 80 tellen. Doch ook dit wil er mij niet in, omdat dan alle kosteren in **Maas** en **Waal**, waar het getal hervormden overal zeer gering is, van dat voorrecht moesten genot hebben, hetwelk ik echter zeker weet, het getal niet te zijn; en als ik het met grond betwijfel, of de betrekking van koster, enz. der hervormde gemeente steeds met die van onderwijzer zoude zijn verbonden geweest. Het is geheel iets anders te zeggen, dat de betrekkingen verbonden zijn geweest, of door denzelfden persoon zijn waargenomen; het eerste duidt op eene geregelde eeniging ten gevolge van overeenkomsten, donatiën of andere beschikkingen, terwijl een gelijktijdig waarneming alleen ontstaat uit het toeval, dat de zelfde persoon tot beide betrekkingen geschikt is a gekozen wordt. Dit laatste heeft sedert lang in **Maas** en **Waal** plaats gehad, maar nergens bestaat die regtelijke vereeniging, waarop men hier schijnt te doelen. Zoo ik wel onderrigt ben, is dan ook, dat alle gemeente besturen van deze streken, in der tijd aan den minister van binnenlandsche zaken berigt dat zoodanige vereeniging wel factu, door gelijktijdig bij de hervormde gemeente kosteren, bestuurs heeft. Het komt mij dus voor, dat het vermeldde de **Bijdragen** het oogmerk verradt, om zich te koste van den laude, goede kosteren te verschaffen, of hetwelk waarschijnlijker is — ten spijt van meer dan 2000 der bevolking, die katholijk is, de protestantsch sollicitanten te bevoordeelen en anders gezinden te benadeelen, en alzoo te trachten af te schrikken. Ik ben een vijand van alle hatelijken, waartoe het versoh van religie zoo vaak aanleiding geeft; maar wanneer ik ze ontdek, bij wien ook, kan ik niet nala en mijne afkeuring daarover openlijk aan den dag te leggen: ik zal niemand zijn regt betwisten, maar als men door drogredenen en tastbare omarheden die regten zich wil aanmatigen, wordt ik onwillekeurig genoodzaakt mijne stem daar tegen te verheffen.

Nog verder wordt in de **Bijdragen** van **Alphen** gezegd, dat de vrije woning in het kosterhuis, en het gebruik van den tain alleen aan kosteren, die tevens kosteren kunnen zijn, zal vergoed worden. Hier komt de intrigue nog sterker uit; want ik weet zeker, dat het schoolhuis en de onderwijzers woning in den jaare 1806, door het bestuur der burgerlijke gemeente van **Alphen**, uit gemeentelijke fondsen is gebouwd, en dat, nog onlangs, uit diezelfde fondsen, en daartoe verstrekt te provinciale en rijks-toelagen, het schoolgebouw geheel vernieuwd is. Hoe kan men nu de schoolmeesters-woning kosterhuis noemen? Verre van kosten der gemeente, te behooren, en dat ten nadeele van 1/10 der bevolking? Het gestelde in de **Bijdragen** komt zeker niet uit den boezem van den gemeenteraad, dien ik meen, dat toch alléén bevoegd is, zoodanige bekendmakingen, en oproeping en te doen; want zoo zij door **Alphen** gedaan waren, zoude deze zich, tegen eed en plicht, schuldig maken aan baarlijkolijke verwaarloozing van gemeentelijke-eigendommen, voor de bewaring en handhaving waarvan zij bijzonder gesteld zijn. Ook raadslieden hebben mij verzekerd, dat zij er nooit over gehoord zijn, en zoo doende zoude dat alles onwettig zijn van aan de gemeente vreemde af-bemoedijers, die zich niet hebben gemaakt, openbaar te verkondigen, dat te **Alphen** een protestantsch schoolmeester zoude komen, of hij zou geen D — te M — woen. Is dit zoo, dan beklag ik het gemeentebestuur, dat van zulke dweepzieke animaties van gemeenteregten zich leiden laat; ik beklag de gemeente, want zulke wolven aan het roer van den christelijken scharpeel staan. Maar zoude de **Edel Achtbare Heer Burgemeester**, **H. VAN HASSLET**, zich door zulke dweepzieke animaties laten verveeren, om eigenmagtig, op eigen gezins, een oproeping te doen; het zoude een groot onrecht op zijn **Edel Achtbare** drukken, en hem welligt aan de verachting van het meerendeel der bevolking blootstellen; en de gemeente zoude reden hebben zich over het cadeau van den edelen en onvargetelijken graaf, **J. H. VAN NOORTHAY**, die niet alleen een ander karakter vermaakt, ernstig te beklagen.

Indien er nu een ander is, zal er dan in **Nederland** geene magt zijn, die vrijzinnig genoeg denkt, om zulke schandalen, die, behalve een groot weerklink vinden, te verhoeden? Zoude de gemeenteraad zich niet krachtadig verzetten tegen zulke onregelmaitige inbreuken op het gemeentelijk eigendomsregt? Zullen handelingen, het begin van een eeuw waardig, in de **XIXde** nog geoordeeld worden? God verhoede dien gruwel! Wat mij betreft, wij zullen de uitkomst afwachten, en zien, of de ware beschouwing, dan wel de achterhoellende geest des verders in **Nederland** thans den loon geef. Voor het oogenblik ben ik getrouwd, door deze de opgemelde daadzaken ter kennis van het publiek gebragt te hebben.

J. BRAUNERD.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 20 April 3 El. 5. P. 9 Duim; gev. 0 gev. 11 D.

Te **Arnhem**, bij **C. A. TIELEMÉ**, Boekdrukker.